

Tõe Sõnumid

6. aastakäik.

Tallinnas, 1922.

Nr. 5.

Babel Nebufadnetsari ajal — müüthepõlve „rahva lõrkuse ilu“ (Jes. 13, 19) — kuid ammuagi varemeteks lõbunenud ja unustatud — kuulutab ka praeguse aja väitõõbele nende saatust ja hoiatab kõike, kes inimesesoo eduiammude üle waimustatud.

Suur kriis ligineb kiireste.

Ülimääramata suured sündmused wiivad meid kiireste ajajärgu kriisi (pöbre) juure. Kauaoodatud ja üldiselt kardetud kõrguse punkt on just meie ees. Ta on ligemal, kui paljud seda enesele selgeks teevad. Otse kui ühe waikse jõe rahulised wood, kui nad suurema wee poole jõuavad ja wiimaks weefukkumise ligi saavad, enne oma käiku kiirendavad ja järjekindla kiiruse rohkenemisega edasiweerewad, kuni nüri, ühetooniline mühin end kose mürinaga ühendab, nõnda lähewad ka tänapäewsed seisukorrad majesteetlikul ajawoolul edasi. Sammu on väga kiirendatud, kuni segajeks läinud filmad sündmuste kiiruse pärast imestusest tabatakse, mis eesolewal ainumal päewal täide lähewad. Igalpool tunnewad mõtlejad inimesed ära, et üks kriis ligineb, olgugi et waadete poolest tema iseloomu ja tagajärgede üle mitmesuguses arwamises olakse. Kristlased tunnewad seda kui liginewat „Issanda päewa“ ära, nii kuis see juba wanaadel aegadel pühas kirjas on ette öeldud.

See kardetud „Issanda päew“ ei ole mitte mingisugune teadmata sündmus, mis pimeduses ja kauguses eemal oleks. Nendele, kes jookswaid sündmuisi dieti piibli ettekuulutuse põhjal loewad, on ta üks elaw tõeasi, mis peab tähelepanemata, hooletu ja magaja maailma peale tuleb. Teadaandmata ei tule see päew aga mitte; sest kaswaw eelkäijate arw juhib meid tema kiire lähenemise peale. Siiski tuleb ta nähtawalt paljudele äkitselt ja ootamatalt. Suured hulgad ärkawad imestusega ja ehmatusega, sest et nad ettevalmistamatad on, kui selle päewa kohutawad tõeasjad neid tabawad. See on hoopis teistsugune kui see, milleks nad seda pidasiwad ja arwasiwad. Ta seisab hoopis wastolus nende poolt peetud plaanidele ja ettekujutustele. Ta eitab kõik nende lootused ja ootamised; ja nüüd on ümberpöörmiseks liig hilja.

Wäga wdimalik on, et tuntud kristlased nendega siis ühes on, kes on ootamatalt igawiku aja läwele ja lahkumisele jõudnud ja ka ühes ootamatadega kaduma lähewad. Wõib olla küsiwad need siis? Miks olen mina niisuguses seisukohas, olgugi et ma piibelt uskusin? Miks ei antud mõjurikkaid hoiatusjähüideid ja tähendusrikkaid märke; miks pärast pole imestamise wäärilised imed seda arusaamatad maailma sündmust teadustanud, et meie end aegsaste oleksime ettevalmistanud. Wastus kõlab: Just niisugused märgid on antud ja neid antakse täna weel. Wääratu eeljoosjate leer wiimsetest päewadest ja rohked enneöeldud ettekuulutuste tõdenemised ei jäta meile kõigewähematti wabandust.

Pilt linnuwaatelt.

Meie tahame üht piltu linnuwaatelt nende prohweetliste ettekuulutuste peale teha, mis seda tulewat päewa teadaannawad. Suur ettekuulutus Danieli 2 peatükist näitab nelja maailma riiki, mis üksteisele järgiwad, ja kuidas Room, neljas, uuel ajal paljudesse vähematesse osadesse laguneb. Iga üksikasti on kõige-täpipersemalt tõdenenud. Minult üks asi on weel tulewikus, kõikide ilma riikide täielik häwitamine ja Sumala igawese riigi ülesseadmine.

Meli elajat Danieli 7 peatükist tähendawad jedasama asja; aga neljas elajas lisab weel juure kawa rõhuvat paawstlikku üliwõimu, millal pimedal keskajal hingamise päewa muutmine, mida paganlikkusega segatud kirik teostas ja pealejurus, kuni aga piibli lugemine keelatud oli. Iga punkt sellest ettekuulutusest on kuni täpipersemusteni tõeks saanud. Järgmine sündmus on Sumala igawese riigi üleandmine tema rahwale.

2300-päewa algus Danieli 8 ja 9 peatükist on ümberlülkamatalt sündmustega tõendatud, mis Kristuse ristimisega ja surmaga ühenduses seisawad. Et meie 2300-päewa algust teame, siis teame meie ka kindlasti, et kohus 1844. algas. Järgmine sündmus on kohtu otsus ja lõpp ja Kristuse jälletulek, kes pühadele taju annab ja patuseid karistab.

Pilt ettekuulutus Danieli 11 peatükist algab wanast ajast peale, ruttab aastasadadest läbi kuni wiimaste sündmusteni, millal „põhja kuningas“ „ehitatud telgid“ Jerusalemma üles lööb; sellele järgneb wiletjuse aeg, Kristuse tulek ja ülestõusmise hommik.

Rida uuestestamentliji ettekuulutusi.

Uueseaduse ettekuulutuste juure üleminekus wiib meid Ilmutuse raamatu 2 ja 3 peatükis tõsise koguduse ajajärgkudest läbi kuni meie päewadeni ja meie koguduse ajajärguni tema puhta õpetusesse ja tema leigesse olekusse ja tegewusesse.

Seitse pitseri Ilmutusest 5 ja 8 peat. näitawad meile kristliku kiriku juurt aralagemise lugu ja sellele järgnewat hingamise päewaga pitseerimist, mis praegu kõigis maades sünnib. Järgnew sündmus on waiksus taewas, kui Teesus oma inglitega tuleb, et ustawaid ära wiia.

Seitse pajunat Ilmutuse raam. 8 ja 9 peat. on suurte sõdade tähendused, mis Rooma lagunemist ligemale tõid, ja kus ka Saratseenide ja tiirlaste piitja wdi nuhtlust, nendel teatud aegadel, näidatakse. Kõik on kirjatähelikult tõdenenud. Wiimane pajun kuulutab ewangeeliumi-

töö lõppu maa peal, ja see on see ainutene, mis veel tulevikus on.

Tunnistajad Ilmutuse 11 peat. juhivad meid Wana ja Uue Testamenti peale, ja näitavad asjata katset teda Prantsuse revolutsiooni ajal kaitsta; siis sellelejärgnevad tagajärgi ja imestamisväärilist Piiblistside tekkimist ühes rohkearvuliste aruannetega Piibli tõlgete ja laialilaotamiste üle. See peatükk lõpeb kohtuga, rahwaste wiha kirjeldusega, ja jätab ainult jumalakartmatade nuhtluse ja õigete tasumise veel tulevikku.

Ilmutamise 12 kirjeldab libedat wõitlust kurjade leeri ja walguse wõimude wahel; kuidas kirjusus aastasadaks mäsjanud on, ja lõpeb praeguse kriisiga Jumala käskude pidamise pärast, ja iseäranis neljandama, hingamise päewa, käsu pärast.

Ilmutamise 13 kirjeldab paawstluse tekkimist, walitsust, ja ta surmahaawa, ja protestantismuse tekkimist, iseäranis Ameerikas, ühenduses olles metsalise märgiga. Paawstluse surmahaawa paranemine läheb praegu kõikide ees silmanähtawal moel täide. Metsalise märk nihutatakse aegamööda aga sihikindlalt ettepoole.

Ilmutamise 14 annab selgeste üleilmset wiimast hoiatuse kuulutust teada, mis inimesi kõigest Jumalat kummardama ja tema käskusid pidama üles kutsub; ta kutsub neid, äralangenud kirikust wälja tulema, ja annab Jumala wiha kartmatalt teada nendele, kes hoiatusest hoolimata paawstluse wõimumärgile poolehoidu on kinninud. Kristuse tulek wiib selle hoiatuskuulutuse lõpule.

Ilmutamise 17 annab meile paawstluse wõimu wiimiseft lühikesest wõiduhõiskest aru, mida tema Euroopa riikidega ühenduses olles teostab, kuna see aga ruttu ühte häbitawasse, igawesesse häwitusesse wiiaakse.

Matteus 24, — Jeesuse Kristuse isikliku ettekuulutuse aruanne, järgib kristliku ajajärgu ajalugu samm sammult, ja kirjeldab wiimast rahwapõlwe nii selgete awaldustega, et ainult need, kes omad silmad tõe eest kinni suluwad, seda ära ei tunne, et meie wiimastel päewadel elame.

Hoiatus-tahwliid igajugustel elutingimistel.

380 korda juhatakse Uues Testamendis meie tähelepanu Kristuse tagajituleku pühalikule sündmuse peale. Igast 25 est salmist räägib üks ikka jellest. Terwed peatükid on tema tuleku teadaandmiseks pühendanud. Piiramatalt leitakse märke igas maajas ja neid nähtakse igajugustes elutingimistes. Nad on nüüd nii tabawad, seepärast et nad üldiselt ja suure tulidusega tekiwad. Neid märke ilmus ka minemikus nõrgemal kujul, aga see oli teatud olu- ja seisufordade kohaselt. Nüüd on aga see aeg tulnud, kus nad kõigeõigemal fraadil ühe põlwe ajal esile tekiwad, —

selle põlwe ajal, milles meie elame. Jumal on oma hoiatus-tahwliid igale poole ülesriputanud — tööstuslise, rahalise, majanduslise teaduslise, usu- lise, poliitilise ja terwislise olufordade peale, niisama kui loodusseegi, — nii et kõik inimesed maa peal wabanduseta on. Järjekindlad rohkenewad nuhtlused — putukad ja haigused —, mis wiljalõikuseid häwitawad, on tõenduse rääkijad maapidamisele. Kuritegemuse rohkenemine on tõendajaks teistele gruppidele. Sulgalised uputused, marutormid ja teised õnnetuse teated kuulutawad eestulewat sündmust. Wana maa ise kuulutab seda wärisedes oma alatiste rohkenewate maawärisemiste läbi.

Märgid üleweel taewas ja all maa peal.

Wäga suur arv on märke, mis maailma wiimseid päewi teadaannawad. Üleweel taewa peal ja all maa peal on need kirjutatud. Päike, kuu ja tähed, millede üle inimene walitseda ei saa, on Jumala poolt selleks tarwitatud, et Õnnistegija peatset tulemist teadaanda. Wõitlus kapitali ja töö wahel, mis ühele poolele head siisjetulekut teeb ja teist poolt wiletsuse poole talutab selle alalise wõitluse läbi, kuulutab seda. Leiged, äralangenud nimekristlased, poliitilised ärewused, riigimeeste segadused, palawiku sarnased sõja ettevalmistused üheaegse rahkõnedega sõjariistade mahapaneku üle juhivad meie tähelepanu selle peale. Üleilmne spiritismuse kasvamine, pilkajate ja laimajate rohkenemine, imestamise wäärilised leidused, mis terwet maailma ühendusesse wiivad, igawese ewangeeliumi töö tarwis üldise ettevalmistuse kaastõetamine, mida täna kiirusega kõikidele rahwastele kantakse — see kõik kuulutab otse kui pasunaheltega, et meie tõe poolest wiimastel päewadel elame.

Kõik märgid juhivad ühe sündmuse peale.

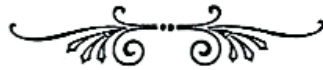
Wanal ajal armastati ütelda, et kõik tännawad Rooma juhivad. Nii juhivad eelpool räägitud 12 suurt prohweetlikku joont, kui määratud peatännawad, millele Jumal riikide woolud kui piirikivid ülesse on pannud, kõik uue Jerusalemma poole. Mitmesuguste sündmustega alates ja läbi mitmesuguste olufordade minnes, on igale arusaamatale kohale teejuhüid ülesjepandud, mis kõik ühe ja sellejama eessõhi poole juhivad — Kristuse tagajitulemine.

Ettekuulutustega ühendatult ja selle sündmustega kokkõlõlastatult on meil rida 12 nest märgist, mis kõikide inimlikkude tegewuste ja elukõsimuste külge puudutawad. Meie oleme ainutene rahwapõlv, kes on näinud, kuis kõik märgid ühel ajal tõdenewad. Neid märke ei tunta üksi auusate, otõijate hingede poolt ära,

waid neid ewaldatakse kõigeelgemalt ka kõikidel maadel, merejaartel ja rahwaste hulgas, nii et lõpulistult keegi wabandada ei saa, siis kui Kristus tuleb, et majesteetlikult walitsebada.

Pimedad filmad ehk need, kes sihikindlalt wõi kangekaelselt on otjastanud, ei wõi awanemaid pungašid ja rohelišeks minewat loodust näha, nad wõiwad üldised tunnistused, mis neil igalpool wastu tulewad, tühjaks tunnistada, nad wõiwad rõõmsaid kewade päewi ja lähenewat suwe ära-

šalata — aga juwi tuleb siiski. Silmad mis uskmattusest pimestatud, ja eesdiguše patuarmastusele on annud ei wõi selget kirtešelgušt wastu wõtta, nad wõiwad omas meeletus pimestuses ja külmas tähelepanemattuses kangekaelselt šalata, et Kristus pea tuleb, aga siiski tuleb tema. See tõde ei wõi arušaadamam, punktipealsem ja kindlam enam olla Praegune rahwapõlw on wiimne. Oh hing, walmista oma südant ette, sinu šššandale wastuminekuks. L. E. Fromm.

Armageddon, wiimane maailmasõda.

Kus ja millal saab see wõideldud? Kes wõidab?

Kirjeldus Armageddoni üle on wiimastel aastatel rohthenenud tähenduse saanud. Maailmasõda ajal juhtisid ajalehtede ja ajakirjade toimetajad hüglawõitluste puhul tähelepanu, kui piiblis näidatud Armageddoni peale. Aga see oli jelle piiblikitu ütelse pahaste tarwitamine. Armageddon on alles tulewikus. Maailmasõda ei olnud mitte Armageddon ja see pole dige, teda jelleks nimetada.

Sõna Armageddon on Šlm. 16, 12—16 leida, ja see on ainukene kord, et seda piiblis tarwitatakse. Maailmariikide lõpulist kofkupõrge on paljudes teistes kirjakohtades näidatud; aga see on ainukene kord, kus Armageddoni kirjeldust tarwitatakse. „Ja kuues ingel walas wälja oma kausi juure Wratti jõe peale ja tema wesi kuiwas ära, et kuningate tee, kes päewatõusmise pool on, oleks walmistatud. Ja mina nägin et lendawa mau juust ja metsalise juust, ja waleprohweti juust kolm roojast waimu orše kui konnad wälja tulid; sest needšinatšed on kurja waimude waimud, kes imetähti teewad, kes wälja lähewad maa ja kõige maailma kuningate juure, neid kõigewägewama Jumala juureks päewaks šõtta koguma. Waata ma tulen kui waras; õnnis on see, kes walwab, ja hoiab oma riidid, et tema ei käi alasti ja et tema häbi ei saa nähtud. Ja tema on neid kofku kogunud ühte paika, mis Ebrea keeli Armageddoniks hüütakse.“ Šlm. 16, 12—16.

See kirjakoht õpetab meid Armageddoni lahingu kohta kolme punkti tähele panema.

1. Kõik rahwad wõtawad jellest osa. Kõige maailma rahwaste šõjawäed koguwad end jelle wiimase wõitluse juure. Šlm. 16, 14. Armageddon saab olema palju pahem kui wiimane sõda, ja see oli pahem kui kõik teised eelmised,

milledest ajalugu meile teatab. „Siis on nii kitsas aeg, mäherdust ei olnud šitajast, kui üks rahwas olnud, šit ajast saadik.“ Dan. 12, 1. See saab nii kole lahing olema, et kõik eelmised šõjad tähtšusetaks jääwad.

50-ne aasta eest oleššime waewalt julgenud tähentada, et rahwuswahelised ühendusešegamised tertwet maailma šõjakeeruse kiskuma šaakšid; aga nüüd olime jušt jelle tunnistajad, kuidas üks pistolipauk, ühes kõrwalolewas Euroopa nurgas 27. juunil 1914 wäljalastult, pea-aegu tertwet maailma šõtta šihutaz. Keegi ei näinud uneski, et jelle ühe pangu läbi terve maailma lõhkerohu aidad plahwataššiwad. Seda teoašja nähes, ei peats keegi piiblikitu ettekuulutuse juures kahtlema, et jušt enne ilma lõppu õnnetus ühešt rahwast tuleb ja teise juure edaši lähed (Šer. 25, 32). kui iga rahwas taewa all jelle juure lahingu šisse šegatud on — Armageddon.

2. See šünnib ewangeeliumi ajajärgu lõpetuse juures. Armageddon on lahing, millega maailma ajalugu lõpetatakse. See šünnib kuwendama nuhtluse ajal. Šlm. 16, 12—16. See on wiimane šünnimus, mis Kristuse tulekut ja praeguse ajajärgu lõppu ligitoob. Kui jelle lahinguwälja üle leinalinik laialilaotud on, on ka inimliku ajaloo leinamäng oma lõpule jõudnud. Kui rahwad „kõigewägewama Jumala juureks päewaks šõtta“ on kogutud, walatakse šeitsmes nuhtlus wälja. Šlm. 16, 21. Jumal teeb taewasšed aidad lahti, ja jumalafartmata rahwaste peale langeb šuur rahe kui Jumala wiha šõjarišt. Jumal ütles Šiob'ile, et ta jeda rahet šuurel šõdimise päewal tarwitab. Šob. 38, 22. 23. Prohwetid Šesaja, Šeremia ja Šewanja kuulatašid jellest juurešt päewast ette, kus kõik rahwad end jelleks juureks wõitluseks kogunud on

ja Jumal oma wiha nende peale wälja walab. Jer. 25, 26—28; Jes. 13, 4—9; Sew. 3, 8.

Kui seitsmes nuhtlus, rahe, wälja walatakse, hüüab „juur heal . . . taewa templist auujärje pealt: See on süündinud!“ Ilm. 16, 17. See heal kutsjub ühe juure maawärisemise esile (Ebr. 12, 26; Joel 4, 16), „mäherduft ei ole olnud, siitaast kui inimesed maa peale saanud, säherdune wäga kange maawärisemine.“ Siis „maa wä-rub wäga otsegu joobnud“. Jes. 24, 20. Saared põgenewad ja mäed kaowad. Ilm. 16, 20. Taewa wäed kõigutawad ennaft. Matt. 24, 29. „Ja siis peab inimese Poja täht taewas nähtama, ja siis peab hulguma kõik rahwa jugu maa peal, ja peawad nägema inimese Poja tulewat taewa pilwete peal juure wäe ja auuga. Matt. 24, 30. „Ja keda Jehoowa maha löönud, need on sel päewal maa otjast teise: nende pärast ei tehta kaebduft, ja neid ei korjata kokku, ja neid ei maeta maha; sitaks peawad nemad saama maa peal.“ Jer. 25, 33. Mitte üksainus inimene ei jää maa peale pärast seda järele, kui Armageddon ja seitsmenda nuhtluse wäljawalamine möödas on. „Mitte midagi ei jää siis praeguseft seftma. See lõpeb inimjoo ärähawitusega, aga selle wäljawõttega, kes juba ennem faitjet on Jumalas leidnud, kuna terve maailm lõpulikku waretmetesse tagasi langeb.“ Ütski maa-pealne wõim ei jää seal wõitjaks ega ilma-walitsejaks.

3. Lahinguwäli saab pühal maal olema. Armageddon on kahe sõna ühendus. „Har“ on mägi, ja „Mageddon“ juhib Megiddo peale; nii ei wõi siin ühtegi kahtlust olla, et see koht teesama Megiddo on, mille juure Kaanani kuningad tõmmati, et seal suurt mahalöömist taewaste wägede poolt läbielada. Kohtum. 5, 19. Siin saab Ilm. 16, 16 järele wiimane lahing peetud. Joel näeb et rahwas Josawati orgu on kogunud. Joel 4, 2. 12. Safaria kuulutab, et siis kõik rahwad Jerusalemma wastu sõtta koguvad. Sak. 14, 2. 3. Mõnda on meil kolm ettekuulutust, mis näitawad, et wiimane lahing wõi sõda pühal maal olema saab.

Kas Armageddon ligi on?

Ma tahaksin lugeja tähelepanu wiie Jumala sõnas teadaantud märgi peale juhti, mis näitawad, et wiimane lahing wõi sõda ligi ukse ees on. Suure sõda Euphrati kuuwamine peab süündima, just enne kui rahwad Armageddoni juure „kõigewägewama Jumala suureks päewaks sõtta“ koguvad. Ilm. 16, 12—16. Kui „wett“ tähenduskujuuna wõetakse, tähendab tema rahwaid. Ilm. 17, 15. Afsiria kuningriiki wõrrel-dakse Sei. 8, 7 salmis sõena. Euphrati sõda

kuiwamisega tähentatakse Türgi wõimu häwitamist, mis aastafadafid Euphrati orus walitsenud on. Nii kuis Themje Londonis, Tiber Roomas ja Riilus Egiptusega ühenduses on, nii on ka Euphrat Türgi ehk muhamedi wõimuga ühenduses.

1. Türgi wõim kahaneb. Ilm. 16. 12—16 järele on Euphrati (Wratti) sõda ärakuuwamine ehk Türgi wõimu kadumine ja kahanemine tähendus, et rahwad pea Armageddoni juure koguvad. Kas täna on märke olemas, et Türgi wõim lõpule läheneb? Jah, Türgi riigi saatuse hõlsub täna kõikuwuses. Ottomaniline riik on ainult wari jellest, mida ta ühe aastajaja eest tagasi oli. Wiimase aastajaja jooksul on Areekamaa, Rumeenia, Bulgaria, Sõda-Rumeenia, Serbia, Montenegro, Egiptus, Bosnia ja Herzegowina ennaft Türgi riigi küljest lahutanud.

2. Määratu suured sõja ettevalmistused. Prohwet Joel nägi sedajama kõikide rahwaste kogumist wiimseks lahinguks, mis Ilm. 16 kirjeldatud on. Joel 4, 14 Tema nägi, kuidas just selle kogumise eel kole suuri sõja ettevalmistusi tehtakse. „Kuulutage jeda paganate seas, valmistage wiisi pärast sõda, äratage üles need, kes wägewad mehed; tulgu ligi ja mingi üles kõik sõjamehed. Taguge oma kaablid mõõgaks ja oma sirbid piigiks; kes wõimatu see wõlgu: Mina olen wägew!“ Joel 4, 9. 10. Kas meie seda ei näe just tänapäew? Kas ei valmistata rahwad ennaft kuni kõigepeensuseni sõja tarwis ette?

Rahwastel on olewitus suured sõjawäed, tüll merel ja maal, wecalused laewastikud ja sõdimiseriistad. Nad wõiwad sõhus, wee all, maa peal ja merel wõidelda. Kus kohal peatjuwad nad weel sõja tarwis ettevalmistama? Waewalt wõib meie aja sõjasettevalmistisusega jammu ühes pidada. Sõjalaewad, mis kümne aasta eest esimeseklassilised wõi kõigeparemad olid, peetakse täna wanaks rauaks. Wille muu wastu valmistawad rahwad ette, kui mitte selle juure lahingu tarwis, mis Joeli raamatus neljandas peatükis kirjutud on?

3. Mittekristlikkude rahwaste ärkamine. Joel ütleb ette, et enne wiimast lahingut kõik rahwad ülesärkawad. Kas see on tõdenenud? Waadake Jaapani peale. 70-ne aasta eest magas ta weel. Ta tõrkus teiste rahwastega ühises kaubitsemises ja polnud tal ta ühtegi moodsat ülesleidust. 30-ne aasta eest ei olnud Jaapan weel mitte ilmatõim, mis aga täna tõesti on.

Jaapan on ülesärkanud, ja Hiina ärkab. Mis tähendab see, et rahwad, kes niikaua juisid, korraga sõjawäeliste wõimudena esinewad? Kas see ei tähenda jeda, et nad selle osawõtmiseks end ettevalmistawad, kui maa leinamäng lõpetakse? Kui meie seda kõite näeme, kas meie ei wõi, nii kui Joel ütleb. teada, et Jumala

juur päew ligi on ja Kristus pea kui rahwaste kohtumõistja ilmub. Joel. 4, 12. 14.

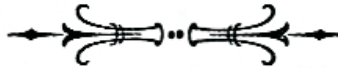
4. Maailmajõda. Ilm. 16 nägime juba, et lahing Armageddonis kuuenda nuhtluse ajal wõideldakse. Ilmutuse raamatus 11, 18 öeldakse meile; et enne seitse nuhtluse wäljawalamist (Ilm. 15, 1) rahwad wihaseks saawad. Meie oleme just rahwa kolede wiha lahtipuhkemise tunnistajad olnud. Terwes maailma ajaloo ei leidu midagi, millega wiimast jõda wõrrelda mõiks. See on märk, et wiimased nuhtlused pea wäljavalatakse.

5. Praegune ebapuhkeaeg. Meie elame ühes findlusetas maailma ajaloo järgus. Riigimehed ei tea mitte, kas järgne wamm neid findlale alusele wiib ehk kuristiku langetab. Ujad on päris hirmsaks saanud. Meie näeme, kuidas Pauluse ettekuulutus tõdeneb: „Wiimsil päiwil peawad hirmsad ajad olema.“ Suimeste südamed nõrkewad kartusest, nähes neid seisuforde.

Seisuforrad aga on just täna niijugused, kuidas Kristus neid wiimaste päewade kohta ette ütles. Lufa 21, 25—27.

Liginewa kriisi (pööre) märgid.

Meie oleme siin wiie märgi peale tähelepanu juhtinud, mis näitawad, et meie Armageddonile ligineme. Aastasadafid enne on Issand oma püha prohwetite läbi seletanud, et niijugused seisuforrad wiimastel päewadel tulewad ja need on Armageddoni liginemise ja maailma lõpu märgid. Nii selgeste, kui need märgid täna meie ees on, nii jama findlaste wõime meie teada, et Jumala suur päew ligi on. Jumal on need märgid jelleks annud, et meie end jelleks tulewaks pööreks ettevalmistada ja seisumajääda mõikime ja et meid Kristuse tulekul ära lunastatakse. „Walmista end, oma Jumalale wastuminemiseks!“ J. L. Schuler.

Kas inimlik wõi jumalik autoriteet.

Kuidas Jumala saadikud end ülewel pidasid, kui inimlik autoriteet (mõjuwõim) jumalikuga wastolusje sattus.

Mõik endised saduseeride ja ka wariseeride ettewõtmised waewanagemised, Jeesuse uut õpetust alla rõhuda, oli tagajärjetaks jäänud, aga nüüd olid nad otjustanud apostlite tegewust seisma panna, sest nende läbi leiti neid Jeesuse jurmas süüdi olema; ka nägid nad, et selle usu juure ümberpöörnute arm alalijelt kaswas. Aga ralt panid jeepärast preestrid käed Peetruse ja Johanneje külge, ja heitsiwad neid jälki wangikotta.

Jüingrid ei kohtunud selle üle mitte, ei olnud ka nende julguist selle tegewuse läbi wähenatud; nad tuletasid Kristuse sõnu meelde: „Siis annawad nemad teid ära wiletjuse fissse. Sa tuleb, et igaiüks, kes teid tapab, mõtleb ennast Jumala meelehead kui ohwriga tegewat. . . Aga jeda olen ma teile rääkinud, et, kui tund saab tulnud, teie jee peale mõtlete, et ma teile jeda olen ütelnud.“

Taewa Jumal, maailmade täiuse wägew walitseja, wõttis oma ulaste sei juforra juhtimise ise oma kätte, sest inimejed töötasid tema töowastu. Dösel tegi Issanda ingel wangikoja ukjed lahti ja ütles jüingrite wastu: „Mõinge“ seiske ja rääkige rahwale pühäs kojas kõik sõnad sestsinatsest elust.“ See käst oli hoopis selle wastu, mida rahwa

ülemad neile olid annud; aga kas ütlesid apostlid sestepärast. Meie ei wõi enne midagi teha, kui meil ülemuse käest küsinud ja neilt luba saanud oleme? — Ei; Jumal ütles: „Mõinge!“ ja nad kuulsid sõna. „Nad läksid koiduajal pühakotta ja õpetasid.“

Kui Peetrus ja Johannes usklikkude juure talid ja jutustasid, kuidas neid ingel joldatite jalkadest, kes wangikojas wahikorral olid, läbiwiinud ja katkestatud tööd jälle jatkata rääkinud oli, imestasid ja rõõmustasid wennad selle üle.

„Aga ülmpreester tõusis üles ja need teie temaga olid ja jutujasid Issraeli rahwa waramate juure kohtu kottu.“ Preestrid ja ülemad olid otjustanud, jüingrid selles süüdistada, et nad Anania ja Sawiira tapnud on ja end on selleks ühendanud, et preestritelt nende wõimu ärarõõwida ja neid ära jurmata. Nad lootsid, sellega alamat rahwaklassi üleserutatada jüingrite wastu, nii et need selle asja kätte mõtaks, ja jüingritega ka nii toimetaks kui furd Jeesusega.

Nad läkitasid wangisid enese juure tooma; aga kui juur oli nende imestus, kui teade tuli, et wangikoja ukjed küll lukus olid ja wahid ees seisid, aga et wangisid kufagil leida pole! Jea pärast jeda jaadi teade: „Waata, mehed, jeda teie olete wangitorni pannud, seisawad pühäs kojas, ja õpetawad rahwast. Siis läks pealik teeuritega, ja tõi neid, aga mitte wägisi, sest

nemad kartsid rahwast, et neid ehk pidi kiwibega surmuks wiisatama."

Ehk küll apostlid imelikul teel wabastati, ei jäänud nad tagakiusamisest ja karistusest mitte wabaks. Sumal oli neile oma hoolitsuse märgi ja oma ligioleku kindlustuse annud, kui ta neile oma ingli saatis; nüüd pidid nad Jeesuse pärast, keda nad kuulutasid, kannatama.

Nüüd seifiwad nad teist korda inimeste ees, kes enestele ettewõtnud olid, neid häwitada; aga mingit kartust, mingit kahklemist ei ilmutanud nende sõnad aga ülewelpidamine. Kui ülempreester ütles: "Eks meie ole teid kõwaste käsfinud, et teie ei pea mitte õpetama seltsinatsel nimel? Ja waata, teie olete Jerusalemma oma õpetusega täinud, ja tahate seesinatse inimeje were meie peale saata," wastas Peetrus: "Sumala sõna peab enam wõetama kuulda, kui inimeste sõna." Sumalast saadetud ingel oli neid wangitornist wabastanud, ta oli neid käsfinud templis õpetada, ja kui nemad ingli juhatusel järele tegid, kuulsid nad sellega jumaliku kasku, ja nad pidid sellele ustawaiks jääma, maksu, see, mis tahte.

Sumala Waim tuli jüngrite peale. Pealekaebajad tulid pealekaebajatele juure ja jüüdisasid kõrget kohut Jeesuse tapmises, "Meie wananemate Sumal on Jeesuse ülesäratanud," selatas Peetrus, "keda teie olete puu külge lõõnud ja tapnud. Sellesinatse on Sumal oma parema käe läbi ülemaks saatjaks ja Dnistegijaks tõstnud, ette pidi Israeli rahwale andma meeleparrandamise ja pattude andeksandmise. Ja meie oleme tema tuunistajad neist asjust, ja Püha Waim ka, keda Sumal on annud neile, kes tema sõna wõtawad kuulda".

Need sõnad ärritasid Suute nii wäga, et nad otjustasid, ilma pikema ülekuulamiseta Rooma ametnikkude täiswõimu seaduse oma eneste kätte wõtta ja wangiwõetuid surmata.

Uga juures kohtus oli üks mees, kes nägi, misjuguiseid toledaid tagajärgi see samm enese järele toots; see oli Kamaliel, wariseer, õpetud mees, kõrges seifuses ja heas kuulsuses. Ta oli wäga ettewaatlik ja lasi wangid wälja wiia, enne kui ta oma mõtet awaldas. Ta lõpetas oma kõne sõnadega: "Ja nüüd ütlen mina teile: Jätke need inimese rahule ja laske neid minna; sest kui seesinane nõu ja seesinane töw on inimestest, siis läheb see tühja; aga kui see Sumalast on siis teie ei wõi seda mitte tühjaks teha; et teid ei leita Sumala wastu panemat."

Wariseerid tundsiwad ära, et Kamaliel tagaste rääkis, ja olid temaga nõus, olgugi et nad oma wiha waewalt taltsutada suutsid. Wiimaks, peale selle, kui nad apostlid peksnud ja

uueste neid feelanud olid, mitte enam Jeesuse nimel kuulutamast, lasksid nad neid kõhkledes wabaks.

"Uga nemad läksid rõõmuga suurest kohtust ära, sest et neid oli wäärt arwatud, Jeesuse nime pärast teutust kannatama. Ja nemad ei jätanud mitte maha igapäew pühast kojast ja kodasid mööda õpetada ja Jeesust Kristust kuulutada."

Mitte kaua enne oma ristilöömist oli Jeesus oma jüngritele ühe rahukuulutuse annud: "Rahu jätan mina teile, oma rahu annan ma teile; mina ei anna teile mitte, nõuda kui maailm annab. Teie süda ärge ehmatagu, ega saagu mitte araks." See rahu ei tule mitte maailma kaasnõus olemise läbi; see on palju enam üks seesmine, kui wälimine rahu. Wäliselt wõiwad wastu-waidlused ja ühemeelsuseta olek olla waenlaste wastuseismise läbi ja ka sõprade külmaks muutumise ja eemalhoidmise läbi; jarnased eemale tõrjumised ei takista Kristuse rahu, aga ta elab keset waenlaste rahutust ja wastuseismist ikka edasi.

Ehk küll Kristusel Rahuwürst auunimeks on, ütles ta enese kohta: "Urge mõtelge mitte, et mina olen tulnud rahu läkitama maa peale; mina ep ole tulnud rahu läkitama, waid mööda". Sellega ei mõtle ta, kui oleks ta tulnud, et rahutust ja ühtluset olekut oma järelkäijate hulka tuua; ta tahtis seda mõju näidata, mida tema õpetused mitmesuguste meeleolude peale tegema saaksid et üks oja inimlikkudest perekondadest seda wastu wõtawad ja teine oja end saadana poolele seawad, ja Kristusele ja tema järelkäijatele wastu töötawad. Tema, Rahuwürst, kes tuli, et rõõmusest sõnumit kuulutada ja lootust ja rõõmu inimeselaste südames äratada, awas ühe wõitluse, mis kaugele ulatab ja kiredad walutunded inimlikkudes südames ülesäratab, ja ta ütleb oma järelkäijatele: "Maailmas on teil ahastust." "Nemad annawad teid ära suurte kohtute kätte, ja peksawad teid piitsuga koguduse kodades, ja teid wiiaffe minu pärast ka maawalitsejate ja kuningate ette . . . Uga wend annan wenna ära, ja isa oma poja; ja lapsed panewad wanemate wastu, ja tapawad neid."

See ettekuulutus on tähelikult tõdenemud ja saab tulewikus weel selgemini tõdenema, sest liha on weel waenus Sumala käsu wastu ja ei taha mitte tema seadustele allahetlik olla. Igasugune haawamine, alandamine ja pahameel, mida saadan inimeste südamesse asetada jai, on Jeesuse järelkäijatele osaks saanud, ja täna ei ole maailm enam Kristuse põhiõpetustega kokkufõlas, kui tol korral oli.

Milles oles aga nende jõud, kes minewikus Jeesuse pärast tagakiusamise all kannatasid?

See tuli ühest meelest Jumalaga, ühendusest Püha Waimuga, ühtlusest Kristusega. See on see ühtlus Õnnistegijaga, mis Jumala rahvale antakse, et ka nemad meie eesolewal wiletsuseaegadel seisma jääwad. Terwe taewas wõtab meie sõjast kurjusega, oja, ja wotab, et meie taewase abi järele igatseme. Mitte ainus jumalakartmata inimene ega pahad waimud ei wõi Jumala tööd siis mitte takistada ega Jeesuse ligiolekut kinnipanna, kui meie oma pattudest ümberpöörwa jüdamega ja kindla usuga Õnnistegija tööstustest kinni wõtame. Igale waenulisele mõjule, olgu jalaja ehk awalik, wõib tagajärjerikkalt wastu panna, „ei mitte wäe läbi ega rammu läbi, waid minu Waimu läbi, ütleb wägede Jehowa.“

Jumal on weel niisama tahtlik, inimlikkude tööriistade läbi töötama ja nõrkade tööriistade läbi juuri asju korda saatma, kui minewikuski. Meie ei saa mitte wõitu üle kaaluma arwu läbi,

waid ühe täielise hinge üleandmise läbi. Meie peame usalduses wägewa Iisraeli Jumala peale edasiminema. „Dus Jumal meie poolt, kes wõib meie wastu panna? Kes oma enese Pojalegi pole armu annud, waid on teda meie kõikide eest ära annud, kuis ei peaks tema mitte ka selle- samaga meie kõik armust andma? . . . Kes wõib meid lahutada Kristuse armastusest? Kas wiletsus, ehk ahastus, ehk tagakiusamine, ehk nälg, ehk halastus, ehk häda, ehk mõõk? . . . Aga selle kõige sees saame meie wõinust küll selle läbi, kes meid on armastanud. Sest mina olen see peale julge, et ei surm ega elu, ei inglid, ei wüürsid, ega wägewad, ei see, mis praegu, ega mis tulew on; ei kõrgus, ega sügawus, ega ükski muu loom ei wõi meid lahutada Jumala armastusest, mis on Jeesuse Kristuse, meie Iisjande sees.“ E. G. White.

Piibli hingamisepäew ja suusõna-õpetuse pühapäew.

(Kärg „I. S.“ Nr. 3.)

Et pühapäew „iseenesest“ kui rõõmupüha üles on tulnud, „mitte ühe korraga“, seda tõendame meie hea meelega; ka ta reedel ja pühapäewal kordasaaadetud õnnistuse tegude muljendi all esimesed kristlased nendel päewadel elawamalt Kristuse surma ja ülestõusmise peale mõtlesid ja sellest wähe-aawalt heas mõttes endile mälestuse päiwi wälja arendada wõisid, nõndasamuti kui purimi-püha Wanas Testamendis. Aga ei purimi-püha, ega keelkõnald ja reede kui paastupäewad, ega kõik lugemata püha- ja sünnipäewad ei ole aja jookkul hingamise päewa kõrwale tõrjunud — seda on aga pühapäew teinud. Kui Greeka mõttetarkuses koolitatud kristlased ristiusu enese ühe mõttetarkuslike riidega katsid, siis sündis see selle hea mõttega, et Greckamaa ja Rooma haridlasti seda rutem ristiusule, mis neile lihtjas riides ainult rumalus paistis olewati wõita. Head plaanid aitajid ka kaasa, ku, nemad oma waimlise-seletamise läbi wana Testamenti nii seletasid, otsekui ei tuleks juudid sealjuures sugugi tähelepanemise alla; haawas ju ommeti see tõdeasi, et õnnistus Juuda rahwast tuleb, greeklaste ja roomlaste uskust. Ja kui nemad wana Testamenti arapõlgamisega ka Jumala käsüõpetuse ja hingamise päewa ära olid heitnud, ei oleks nad wõinud mingit sündsamat päewa walida kui päikesepäewa; seisis ta ju ommeti kristlaste juures au sees ülestõusmise pärast, ja paganate juures, sest et ta nende kõige kõrgemale jumalale oli pühitsetud, ja ta lõi ju ommeti

ühe ühise aluse selle seletusele: Kristus kui maailma walguis. Ja kuna nemad mingit ihulikku hingamist sel päewal ei nõudnud, waid seda iga-ühe heatsarwamise hoolets jätsid, sai see ühe uue waimlise, kirjutamata käsu uuesti-loodud rõõmupäew seda kergemini ja rutemini kodusseks. Kuid kõigist nendest headest plaanidest hoolimata olid „nemad siiski kõik ühe waimu mõju all, mis ei ewangeliumist ega wanast Testamendist ei tule,“ nimelt meistri-waimu mõju all, kes päikese-teenistuse sisse tõi ja kelle juhatusel all ülekohtu jala asti kristlaste keskel üles on tärkanud ja just pealt näha head plaanid tegid neid pimedateks tööriistadeks.

Gümene pühapäewa käik ja hingamise-päewa keeld.

Keiser Konstantin andis 7. märtsil 321 aastal järgnema pühapäewa käsu wälja: Kõik linnade kohtunikud ja elanikud, ka kõikide kunstide töölised, peawad päikese auwäärilisel päewal puhkama. Siiski wõiwad maa-inimesed kõige wabadusega põllu-tööd teha. Sest sagedasti juhtub, et milgi muul päewal põldusid ja wiinamägesid nii lahedasti harida ei saa kui sel päewal. Nõnda siis ei pea see käsu, mida taewalik saatuse ije pakub, mitte ühe nii lühikesel aja wõimalusel kaduma minema.“ Et endile aga tema usufegamise üle jalgust saada, toome meie ka tema 8. märtsil 321 antud käsu Neanderi Kirikuajaloost 11, 28

ette: „Konstantin käsis rõhuliselt, et, kui wälk keiserlikku lossi ehk ühte teise awalikku majasse sisse on löönud, wana kombe järele sisekonna- waatajatelt (Rooma paganauju preestrid, kes oh- wriloomu sisekonna järele tulewikku ette kuuluta- sid) selle üle küsitama peab, mis see tähendab, ja sellest peab temale üks täpisealne aruanne antama.“

Tarwiliseks seletuseks laseme meie kõige esite Dr. Th. Zahn'i rääkida: „Üks uus aeg kirikule, üks uus ajajärk ka pühapäewa ajaloois hakkab Konstantini Suurega peale. Kirikule ja kristliku kombele, mis seni ainult wastolus riigiwõimuga oli olnud, sai korraga keisri isiklik poolehoidmine ofaks.“ „Üks kristlane ei olnud ta weel mitte, ei wäljaspidi ega seespidi . . . kui Konstantin oma pühapäewa käsu 7. märtsil 321. aastal pr. Kr. wälja andis. Ta ei teinud selles mingit rõ- hulisi tähendust kiriku kohta; tema ei andnud selle päewale mitte tema kristliku nimegi, waid nimetas teda mõnugal paganlikel keelil „päikese auwääriliseks päewaks.“ „Enne kui Konstantin lõpuliselt otsustas ristiusku walitsewaks usuks riigis tõsta, hõljus temal üks monotheistiline (ühe Jumala sisse uskuw) riigiuju mõte filmade ees, mis ristiusu enesesse wastu pidi wõtma. Kui üks selle ühenduse tähendusrikas ja mõjuw wälja- eraldus paistis temale pühapäewa kui üleüldise hingamise-päewa sisse toomine olemat. Selles mõt- tes nimelt tegi ta pühapäewa seaduseks.“ Leh. 40.

Edasi Dr. Gieseler, Kirikuajalugu I, 226: „Otsesui Kristusi tihhti päikesega ehk Apolloga ühte seati, nõnda uskus Konstantin küll päikese päewa, kui Kristuse ja samal ajal päikese püha pühitsemises mõlemi ühe-teisele risti wastuseiswate usudpetuse ofade jaoks s o b r a l i s t k o f k u p u u - t u m i j e - p u n k t i leida.“

Dr. Zöckler Realencyklopädias XVIII, 522: „Esimene 321. aasta poliitiline pühapäewa käsk ei rajane mitte wahest ehk wanatestamentlike hin- gamisepäewa käskude peale, waid selle peale, et päikesepäewa peab pühitsetama ja pidulikult wäl- japaistwaks tehtama; käsu kofkukäiwus keisri ühen- dawa päikeseteenistusega on selgesti tuntaw.“

Dr. Schaff „Wana kiriku ajaloois“, leh. 451: „Etalgu austas Konstantin, nagu tema isagi, wäljasurewa paganuse Plato uue usujegu waimus kõiki jumalaid kui saladuslikki wõimusid, iseäranis päikesejumalat Apollot, kellele ta 308. aastal rikkaid kingintusi tõi; isegi weel 321. aastal kä- kis tema awalikud del õnnetusefordadel sisekonna- waatajatelt korralikult küsida, wana paganlise ko- mbe järel; weel hiljem, 330. aastal pani ta oma uue pealinna Byzantzi kristlaste Jumala ja pagan-

lise õnnejumalanna kaitse alla, ja kunni oma elu otsani hoidis tema selle paganlise preestri-walitsuse Pontifex Maximus'e ehk ülempreestri auwime ja auwraabi alal. Tema rahad näitawad ühel poolel Kristuse nime tähti, teisel poolel päikesejumala kuu ja pealkirja „Sol invictus“ [wõitmata päike], kahetordse tähendusega Apollo ja Kristuse peale.“

Siiski milleks see paganlise preestri-walitsuse Pontifex Maximus edasi sai, ütleb Dr. Schaff leh. 544: „Riigikirikus algab kohe tähelepandawa tsefar-paawilise seaduse-wastukäiwusega, et üks keiser, kes isegi mitte ristitud, jah koguni mitte katehumen (usudpilane) ei olnud, kristlikuid kõne- sid rahwale pidas, esimese üleüldise sünodi üle esinikuks oli ja ennast üheks kiriku üleüldiseks preestriks nimetas.“

See üleüldine sünod leidis 325 Nikea linnas aset, et kõige pealt lihawõtte tüli lahendada. Juba 196. katsus Viktor, Rooma piiskop, wäike- asialasi sundida lihawõtteid alati pühapäewal pühitsetada. Kuid asjata, nemad pühitsetasid seda ka edaspidi 14. Nisani kuu päewal, nädala päe- wast hoolimata. Kuna aga nüüd keiserlik poole- hoidmine Rooma piiskopile ofaks sai, pidas Kons- tantin ise ühe pika kõne, mille tuum oli: „Et nüüd kristlaste kohus on. Issanda tapjatega ei midagi ühist omandata siis on kõike ühise otjuse järele kindlaks-määratud, et püha lihawõtte pidu igalpool ühel ja selsamal päewal pühitsetaks, siis wõtte käsi, mis tõelikult jumalik on, wastu, sest kõike, mis piiskoppide koosolekul sünnib, tuleb jumaliku tahtmisele juure kirjutada.“ Giesele „Mõu- kogude ajalugu“, I, 326.

Ülimäga õpetlikud on weel järgnewad meie poolt lühendatud kattendid Schröchy'i Kirikuaja- loost V, 100. 101: „Ühe käsu läbi 321 tõi Konstantin kõige pealt pühapäewa waljema pühit- semise sisse. Seda päewa, mis p e a a e g u nii wana kui ristiusk oli ja millel weel ifka mõnes kristlikus koguduses hingamise-päew (sabbat) för- wal oli ei peetud siiski mitte kui hingamise-päewa kõigi tööde mahapanemisega. Nii kaua kui pagan- lised walitsused kestsid, oleks see ilma selletagi palju raskusi leidnud. Seal, kus kogu elu üks ala- tjine jumala-teenistus pidi olema, ei wõidud püh- kamist jumalikkudest asjatoimetustest ei tarwiliseks, ega jumalafartuse erandiliseks tundemärgiks pidada. Seda muutis Konstantin ühel ajal, mil kristlased isegi juba taunis palju muutunud olid. Nende palwetamine ei olnud kaua mitte nii tuline kui enne; nemad hakkasid Jumala teenistust liiga pidu- likult pidama; ja isegi hiljuti saadud julgeolek kõitis neid kugevamini elu äri-talituste ja lõbus- tuste külge. Nõnda siis paistid käsud nüüd tõesti tarwilikud olemat.“

Kodukolde.

Ella Simpson, ümbruskonna walgustajana.

C. L. Taylor.

Maple Plain, Minn., 1. det. 1916.

Armas isa! armas ema!

Igatjusega waatan ettepoole selle aja pääle kus jälle koju wõin jõita. Loodan kodus mõnu-
said ja rõõmjaid päivi läbielada wõiwat, aga mitte niijuguseid; nagu jeda seni ühes naabri tütarlaste kui ka noorte meestega ühes koos olles läbielajime. Püüan oma aega teie hääks pühendada.

Kõigeenne tahaksin teile teatada, et teil mitte ei tarwitse jelleks ettewalmistusi teha, et mulle ei tea mis kõik pühadeks kinkida, nagu jeda alati ennem olete teinud. Ka ei taha ma, et teie iseäralisi ettewalmistusi sөөkides teeksite.

Aga mis teie mõtlete, misjuguft pühadekinki igatjeks ma kõigeparemas meeleaga? —

Sa ei mõista jeda küll wiist mitte arwata, armas ema. See ei ole mitte mõni uus kasukas ega midagi muud ehteasjadest. Minu soow on, et teie mulle ühe piibli ostaksite. Ja mis mulle hää on ka teile kasulik. Kas ei tahaks teie jellepärast juba korraga kolm piibelt osta — kolm ühejuguft? Minu soow on ühes teiega piibli uurimisi endakestel korda panna; jest selle aja jookkul, kui ma siin koolis olen olnud, olen ma piiblit kui kõigeimelisemat ja au-
lijemat raamatud tundma õppinud. Weil ei ole kodus enda piiblit ei tea kui palju lugenud ja jellepärast jeda ka wähe mõistnud.

Wõimalik, et teie minu soowi kuuldes mõt-
lema kaldute, et mull ehk mõistus puudulikuks on jäänud wõi hullustajaks olen hakanud; aga ma ei ole kumbki neist.

Minu olen jõudnud arusaamijele, et wõima-
lik on piiblis leiduwaid lihtjaid tõdesid mõista ja kristlane olla jelle jõna täies mõttes. Selle-
pärast tahan ma teile mõndagi jellest jutustada, mis mind on teinud teieks inimeieks. Oh kui wäga wastumeelt oli jee isht mulle, kui ma siia tulin! Siin paistis mulle kõige wastikum
koht olema terwes maailmas. Aga nüüd on
kõik teieks saanud. Teie peaks küll tõeste õnne-
likud olema, et mind siia saatsite. Teie, teid
jüdamest armastaja Ella.

Kiri jõudis õnnelikult enda sihtkohta. Här-
val ja proual Simpsonitel oli nüüd põhjust imes-
tada. Nad lugesid tütre kirja mitmele korrale

hoolega läbi ja püüdisid iga lause mõttesie
põhjalikult jüwendeda; kuid nemad ei wõinud
kõiki põhjalikult mõista.

Kartus tütre mõistuse pärast — pastor Treher kutjutakse nõuandjaks.

„Armas naine, minule paistab jelle kirja
järele otustades, et meie tütar on usulistes
küsimustes liialdusesse kaldunud,“ ütles h-
ra Simpson.

„Mis annab sulle põhjust jeda mõelda,
Jakob? Sinu ütetus teeb mind rahutumaks.“

„Koh tema ütles, et ei hooli ühestki jõulu-
kinkgist midagi, pääle piibli! Palub et ka meie
mõlemad endale piiblid ostaksite, et tema jüis
ühes meiega wõiks lugeda, kui ta koju tuleb.
Kas ei ole jee piiblite hull wähe liiga meie
perele? Ja ma ei wõi kuidugi mõista, kuidas
Ella niijuguft usulist tulidust awaldab; temal
puudusid ju täieste kalduwused asjadesse, millel
findel aluspõhi puudus.“

Proua Simpson oli eeskujulik perenaine,
haruldajelt hää otusewõimega ja kangel igajugu-
sest ebausust; aga jeeford kaotas ka tema taja-
kaalu ja õudne tundmus asus tema jüdamesse.

„Jakob,“ ütles ta hirmunult, „ma kardan
et meie tütar peagi sureb. Ma olen kuulnud
et inimejed enda jurna eel iseäralisi usulisi
kalduwusi awaldawad; ja tõeste, tema kirja
järele otustades, on temas muutus maad leid-
nud, mida ma iial ei oleks temast uskunud.“

„Aga, armas naine,“ ütles härra Simpson,
„eks jee olnud ju meie soow, kui meie teda jenna
kooli jaatsime. Meie palwetajime ju et temast
üks tõeline kristlane saaks ja et ta ilmalikuft
elust ümberpööraks: nüüd, kui tema nähtawaste
tõelikult ette on wõtnud uskliku elu elada, mõt-
leme meie, et tema olla mõistuse kaotanud.“

„Ja, ma tean jeda, et jee meie soow oli;
aga kuidas on jee jeketatav, et inimene wõib
kolme nelja kuu jookkul nii usklikuks saada?“

Tema annab ka mõista, et temal midagi
olewat, mis meil mitte ei olla, ja et ta koju
tulles ka weel meid õpetada tahab? Kas jee
ei ole imelik!“

Härra Simpson oli jeda alati enda iseloomu
hääks küljeks pidanud, et ta oma elufeltijie

kõikide mõtetega koha nõusse ei heitnud; käesoleval juhtumisel aga, kus tõsised asjad paistisid kõneaineks olevat, otjusstas tema oma naise märtustele tõe kaitseks vastu seista.

„Ja, meie oleme küll juba üle kolmekümne aasta kiriku liikmed,“ ütles ta, „aga mis meie oleme siis õppinud — tõelikult õppinud — jelle aja jooksul?“

Kui palju on meist keegi uurinud?

Kui ma selle küsimuse walgel enda minewikku meeletuletan, siis oli see ainult mõni üht kord elus, kus ma ettewõtsin sellega tutwuneda, mida meie kirik usub ja õpetab ja seda läbielada. Ja ma mõtlen, kui ja mitte liiga uhke ei oleks jelleks, et täielikku tõtt rääkida, siis tunnustaksid ta fina, et ja selles asjas minust palju ees ei ole. Sää! raamaturiiulil on meie ainjam piibel, ja seda on haruldaselt wähe loetud.“

„Aga Ella on alles kõigest kolm kuud koolis olnud,“ wastas proua. „See on õige; aga kui tema kolme kuu jooksul iga päew on piiblit lugenud, siis on ta tõeste rohkem lugenud, kui meie kõigel enda eluajal kokku. Ja mull tuleb nüüd selgeste meele, et see kool niisuguse eelkawa järele töötab ja ma olin selle üle rõõmus. Mida enam ma selle üle järele mõtlen, seda enam saab mulle selgemaks, et meie just seda pidimegi ootama, millest Ella nüüd kirjutab. Nemad on tema mõtted ja meele piibli siuga täitnud, tema on ennast ilmalikust elust ümberpööranud ja nüüd tahab, et ka meie seda teaksime, mis tema teab. Ta on ka ennegi nõnda teinud kõigis asjus, mis ta õppis. Ma mõtlen, et see saab wist kõige parem olema, kui ma soovitud piiblid ostan ja teda tema soovimõnda lasen teha, kui ta koju tuleb.“

„Muidugi, hää oleks, kui kõik nõnda on, nagu sina arwad: aga mull on selle üle mõtlemist küll, mis see kõik peaks tähendama. See pidi küll midagi isearaliku olema, mis teda jelleks ülesõhutas; loodan et mull selle mõistatuse seletuseks küllalt walwas silm on. Sa tead ju et need inimesed sää! koolis wäga isearalike asju õpetama peawad, selle pääle vaatamata, et nad wäga wiisakad inimesed olla.“

Wähemalt olen ma seda kuulnud. Ja kui see tõsi on, mis mõned naabrid ütlewad, siis wõib Ella tõeste enda waimlise tasakaalu kaotanud olla.

See on mind alati rahutumaks teinud, ehk ma seda küll ei ole julgenud awaldada.“

„Aga keegi koputab usse pihta. Kes see küll peaks olema?“

Usse awamisel paistis nende kirikuõpetaja lahke nagu wastu. „Olge hääd, astuge sisse, h-ra Dreher! ütles majarisa „Teie tulite tõesti õigel ajal et meie üht küsimist otjusstada aidata.“

Meie tütar Ella, keda meie jelleks ühte kooli saatsime, et maailm teda mitte oma wõrku ei saaks tõmmata — Teie teate jo küll kui ilmalikus mõttes ja kergemeelne ta oli — on nüüd usuteele pööronud ja kirjutas meile ühe kirja oma kodusõidu kohta jõuluks ja awaldas ka meile enda soovid.

Olge hääd, lugege seda kirja.“

Härra Dreher luges isukalt kirja läbi ja tema näole kerkis puna ja wõõrastaw ilme.

„Miks pärast waatate selle kirja sisse pääle nii tumedat näoilmet awaldades?“ ütles h-ra Simpson.

„Kas ei ole meile kohane selle üle tõsijelt rõõmustada, et meie tütar tõeliseks usklikuks on saanud ja meile oma südamliselt soowi awaldab ühijeks piibliuurimiseks? Esiteks paistis mulle tema kirjast, et ta selle üle liiga waimustatud näis olewat; aga mida enam ma selle üle olen järele mõtelnud, seda selgemalt paistab ta minule tõelise kristlasena kes ju loomulikult peaks piiblit armastama ja seda ka enda wanematele soovima nagu seda tema kiri awaldab.“

„Siiski olen mina teisel arwamisel, wend Simpson, ja ei wõi mitte selle kõigeaga nõus olla, mis teie ütlete. Teate, kõik oleneb sellest ära, misuguse usu ta on wastu wõtnud. Ehk ma selles küll teiega ühel nõul olen, et selle kooli juhatus hääd eeskujulikud inimesed on, nii palju kui mina neid tunnen, ja nad armastawad tõeste piiblit; siiski näeksin ma parema meelega, et minu laps päris ilmalik oleks, kui et nende usu wastu wõtaks. Nende õpetus on ju päris wale ja üks kõik, kes seda usku wastu ei wõtaks see kaotab enda usalduse meie kirikliste seadluste kohta. Kui Ella niikaugele on jõudnud, et ta nende piiblimõistega on ühinenud, siis saab ta kindlaste, nagu teie seda näha saate, meie kirikus käimise maha jätma ja wõib olla weel teie naabrite ja teie enese pääle nõnda mõjuma, et ka teie sedasama teete.“

„Kas teid on selle õpetusega põhjalikult tutwustatud, mis selles koolis õpetatakse?“ küsis proua Simpson.

„Ja, seda on minuga tehtud, kuid minu isiklikeks kahjuks,“ wastas pastor.

„Aga kuidas siis see teile kahju tegi?“ küsis proua Simpson.

„Noh, ma jutustan teile pikemalt sellest loost.“

Mõni aasta tagasi käis üks noormees sellest koolist kus teie tütar on, sää! kus mina ametis olin, ja pidas terve rea waimulikke kõnesid. Mõned awaldasid kuuljate pääle niisuguse mulje, et paljud säält elanikkudest — kiriku liikmed ja ka erapooletumad — asjale lähemale astusid ja selle õpetuse wastu wõtsid. Mina teadsin siemiselt, et see mees wale õpetas ja piüdisin tema

wale tegewust nii perekondi mööda kui ka awalikult paljastada, kuid see ei rahuldanud sugugi kiriku liikmeid. Nemad wõtsid enestele selle seijukohta, et mina pidada seda püha kirja põhjal näitama, et selle mehe õpetus wale on. Kuid jeda ei olnud mull wõimalik teha, ja ma kahtlen, et jeda keegi teha wõiks. Selle järeldus oli et terve meie ümbruskond mind enam ei usaldanud ja waimulikude küsimiste kohta mõistmataks pidas. Minu waade on aga, et iga õpetus ja

tegewus, mis jelleks ettenõdetud, et usaldust Jumalast ärawalitsetud julaste wastu häwitada ja rahwast nende esivanemate usust kõrwale meelitada, peab kurjusest alustatud olema. Mina soovitsin teile Ellaga otjustawalt ümberkäia ja sellele halbdusele enne piirid ette panna, kui jee weel liig kangele ei ole läinud. Kui soovite, pöörake jelles asjas minu poole, kui Ella koju tuleb; wast ehk wõin mina jelleks kaasa mõjuda.“
(Särgneb.)

Õeline kaswatus.

E. G. White.

Lapsed on tihti peale mõnes asjas alguses agaralt tegewad, aga tüdinewad ruttu ära ja tahawad jälle teiste asjadega aega wiita. Nii teewad nemad mitmesuguste asjadega, sest kui neile mõned wäikesed tahtustused ette tulewad, saab neil ühes ettenõttes õimu otja ja otjivad jälle midagi muud; nii wahetawad nemad ühtepuhku ja ei wii midagi lõpule.

Wanemad peatjivad oma tegewuses ikka nii palju aega leidma, et laste arenewat waimu juhtida. Nad ei peaks oma lastele mitte lubama wahelduse kuldumusele järele anda. Mõned julgustawad sõnad ehk ka üks wäike abi õigel ajal, wõiwad wäikeste nukrat meelt tõsta, neid lootustusest wälja aidata, kuna rahuldus, mida nemad oma ülesande lõpule wiimiseft tunnewad, neid edaspidi suurematele jõuwingutustele ülesõhutab.

Paljud lapsed jääwad julgustawate sõnade ja wäikeste abide puudusel, pärastpoole araks ja kõikumeelele. See halb wiga jääb neile ka täies eas ja neil ei ole miski asjas ehk ettenõttes edu, sest nad ei ole õppinud lootusetoludes wastupidama. Nii saab mitmegi elu otstarbetuks, sest et neil õiget kaswatusi ei olnud. Lapje- ja nooruse-ea kaswatus ei mõju üksi nende pärsitise elu tegewuse peale, waid ka nende usuliste kogemuste iseloom on sellejärele. Noored neid pühendawad end tihti ainult teadusele ja jätawad teised asjad, mis tegefitus elu kasulikumad on kui raamatutarkus, kõrwale. Peale kaswatus-õppuse lõppu on nad tihti kõlbmatud elu jaoks. Nad ei hoolinud oma terwisest sest et nad liig palju toas istujivad ja wärsket õhku ja päikese paistet, neid Jumala andeid, ei maitseunud. Need noored neid oleks wõinud päris terwetena koolist lahkuda, kui nemad oleks õpimiseega ühendanud ka kodust tööd ja liikumist wabas õhus. Terwis on üks kallis

wara. Ta on kõige suurem wara, mida juurelik omaks wõib nimetada. Tõukus, au ehk teadus on siis liiga kallist saadud, kui selle eest peafsimine ohwerdama terwise, selle kõigekallima wara. Si ükski neist wõi õnnelikuks teha, kui terwis puudub. See on juur patt, terwiit, mis meile Jumal annud, kurjaste tarwitada. Iga terwise kuritarwitus nõrgestab kõigeks eluks, ja meie kaotame ka siiski, kui meie ka oma hariduses edeneffime.

Waeusus on tihtipeale õnnistuseks, sest ta hoiab noortjugu ja lapsi wedelemise läbi rikkumise eest. Wanemate alatine mure olgu et neist terwed mehed, naised saawad. On wõimata jeda eesmärki kätte saada, ilma kehaliste liigutusteta. Lapsi peab, nende eneste kasuks, kõlbuse ja terwise alal, igas töös õpetama, olgu selleks tarwidus, ehk mitte.

Kui neis head iseloomud arenema peawad, siis peab neid korraldatama ja ülesõhutama tööle, mis kõike lihakeid tegewusele paneb.

Rahuldus, mis lapsed tunnewad, kasulikuft tööst ja enesejalgawast teiste aitamisest, saab nende kõige parem lõbu olema. Mikspärast peatjime endid ja endi lapsi jellest suurest õnnistusest ilma jätma?

Wanemad, laisklemine on see kõige halvem tee, mida mööda noorus wõiks käia. Teie ei peaks oma tütardele mitte lubama homikutel kõige kallimaid tunde woodis wedeldes mööda jaata; neid on meile Jumal annud et neid kasulikuft tarwitaksime ja peame temale kord nende üle aru andma. Oma, kes koormat kannab, mida tütar peaks kandma oma olewiku kui tulewiku kasu pärast, teeb sellega temale kõige suuremat kahju.

Palju wanemaid teewad omad lapsed kõlbmatuks praktilise elu jaoks, seeläbi et nad lubawad neid wedeleda ja romaaniifi lugeda. No-

Leheküljed 61 ja 62 on puudu

wagad olema, nõnda kui teie Issa taewas täieste waga on."

Kui uistmatad küsimuste kohta „kustkohalt ja milleks“ ükskõiksed on, siis ei ole nad aga seda mitte küsimuse kohta: „Kuhu.“

Südametunnistus ja mõistus ei lasa millalgi jellelega rahustada, et surmaga kõik lõpetatud on; et inimene mõistusteta elaja taolisel mullaks saab, ilma et weel kunagi oma tegude eest aru anda. Surma kujutatakse meile igal pool ette koletisena, kuidas ta liiva kellas asuwa woolu päale näitab, öeldes: „See minut on weel sinu aga järgmine on eht juba minu!“ —

Kõik kuidas hoopis teisite mõtleb tõsine kristlane tulewiku päale! Kui rõõmsaste läksid need tuhanded, keda minewiku Kristuse pärast tapeti, jurma. Meiad kordasid kõik Pauluse sõnu, kes ütles: „Ma himustan siit lahkuda ja Kristusega olla.“ Surm ei ole midagi muud kui üks möödaminew waheseisukord, uni, milles tema sulased teadmata nii kaua magawad, kuni Jumala lunastuse eesriht patuneedmise all olewa maa pääl korda on jaadetud. —

Arnijad noored! Weel on aeg kus sõnad: „Kust? Milleks? Kuhu?“ wõiwad sinu noores põlwes elule tõuke anda, mis sind lõpulikult jäädawa õnne tee päale wõiwad juhataada. Diget wastust nende küsimuste päale jaad ja ainult selle sõnast, kes sulle elu on annud. Jumal on sulle waba waliku wõimaluse jätnud. Sa wõid wabalt otjastada, walida ja elu maitsta. Kuidas on aga lugu siis, kui Jumal kord kõige selle üle aru pärib? Mis wastad ja siis? Rog. 11, 9. Sellepärast mõtle: „Kust, Milleks ja Kuhu?“

„Issand on ligi!“

„Teie järeleandmine saagu teatavaks kõige inimestele; Issand on ligi!“ Wil. 4, 5. Kui palju jähaldub neis kahes lauses. Järele andmine ja Issand on ligi . . . Waadeldes tänapäewset rahwast, kes nii kurjuse sees kinni on, on need sõnad kui kaja paljude kõrwus. Wiisiks on saanud, selle asemel, et inimesi, kes tahawad Issanda sõnale järeleandlikud olla, Issanda ligiolemist tundes. austada, paietatse nad pilke ja tagakuusamise olla. Hüüdest „Issand on ligi!“ jellest ei panda tähelegi, waid elatakse selle maailma meelituste sees, mis inimese peagi kõige pahemasse elujärku wiib; ja kui siis sellest kord wõib olla wast arusaadakse, on see sagedaste ligi hilja! Kuid ma ütlen teile noored, kust wõite omale õiget juhatusi leida ja mis wõib teid targaks teha ajatõhtjuse äratumijeks; 2 Tim. 3, 15. Lapsest jaadil pühakirja tunnise

läbi wõid ja targaks saada ja siis leiad ja õpetust kuidas ja jünnes eksitusrikkas maailmas elama pead. Ilma pühakirja tundmiseta on wõimata Jumalale ja ta tõele järele andlikult elada. Kuidas aga keegi siin maailmas elab, nõnda määratakse temale palj tegude järele. „Sa waata ma tulen nobedaste ja mu palj on minuga igaihe kätte tajuda, nõnda kui tema tegu on. Ilm. 22, 12. Sellest järeldades, oleks ta meil väga tähtis teada, ja igaiks peaks eneselt küsima, kuidas ta möödaläinud ajal on elanud? Kas on järeleandmine meis awalikuks saanud ja kas meie oleme põhjalikult mõelnud sõnu: „Issand on ligi!“ Kes seda senini weel teinud pole, see tehku seda kohe, teades, et „Issand ei wiivita mitte tõutust, nõnda kui mõningad seda wiivituseks panewad“, waid tuleb nobedaste, ja kes siis mitte end walmistanud pole, tunneb alles liig hilja kui palju ta kaotanud on. ning „seepärast lähewad kõik käed lõdwaiks, ja kõik inimeste südamed lähewad araks, ja tunnewad hirmu, palju piina ja walu wõtawad neid kinni ja tunnewad häda . . . ; üks waatab teise peale ehmatades, nende palged lõowad punaseks kui tuleleek. Waata, Jehowa päew tuleb, üks hirmus ja hirmsa ja tulise wiha päew, maad ära häwitama ja tema patused ta pealt ära kautama. 2. Peetr. 3, 9; Jes. 13. 7—9. Kes tahaks küll niisugusesse seisukorda jääda, mis küll kõige hirmsam on ja millest ükski mööda ei pease, kes pole Issanda sõnale järele audlik olnud.

Selle wastu aga, mis sugune rõõm saab neile osaks, kes on kõigis Jumala tahtmist täitnud, tema ligidust hindanud, ja temale kui kõige paremale sõbrale wastu lähewad, ja „siis ütlewad nemad sel päewal: Waata, see on meie Jumal, keda meie oleme oodanud, ja tema peastab meid: see on Jehowa, keda meie oleme oodanud, olgem väga rõõmsad ja rõõmustagem tema ärapeajemise pärast.“ Jes. 25, 9.

Armas lugeja, mõtle pisut selle üle, kumba seisukorda ja enesele walid; kas igaweste elada puhtuses juba siin ja pärast Kristusega uuel maal, ehk tema kohtu ees seista kartuses, süda täis kahetjusest ja eelaimdustest, kuna see kõik hilja on! Siis kui Issand tulnud on, ei saa enam midagi parandada, kõik jääb oma seisu korraga ta ette (Ilm. 22, 11), kuid müüd, müüd wõid seda teha, praegu armu aega hinnates (2 Kor. 6, 2), kõik heaks tehes ja elades järeleandlikkuses Kristuse sees. Seepärast tee seda, wõta see omale sihts ja su hinges kõlaga alati: — „Issand on ligi!!!“

E. Mägi.

„Armastus ei tee ligimesele kurja.“

Roma 13, 10.

Meie kujutame — ehk õigemine peafime ühte terwet perekonda kujutama, ja siiski tunneb nii mõnigi meie hulgas end mitte hästi, iee-päraast, et temale liig wähe armastusega lähene-takse, mida tema meie juures leida lootis. Minu sees, sinu sees jah meie kõikide sees, kui meie awalikud olla tahame, peab üks süütundmus ärkama. Meie effime tihti selles asjas. Mikspäraast? Tõsine armastus puudub meil. Tihti kõlab see sõna armastus meie huultel, aga jeda tege-likult elus ülesnäidata ei juuda meie mitte. Kui meie aga Kristust eneste jüdametes oleksime täie-likult wastu wõtnud, siis oleks ka meie jüdame seisuford kindlasti teisfugune. Kadedaid pilke, waenulisi sõnu ja haawawaid lööke laseme meie saada oma ligimesele ofats. See ei wõi ka mitte teisfitti olla: meie jüda on äärani täidetud — kas armastusega . . ? ja ta jookseb üle. Dns siis ime, kui meie ligimene ühe haawa teise järele saab?

„Armastus ei tee ligimesele kurja,“ ja siiski kui wäga kitsarinnalised, aupakkumata ja kurja-meelsed oleme meie ükssteise wastu, meie, kes endid Jumala lasteks nimetame! Kui keegi oma wahi pääl hoolas ei ole ja unisjeks jääb, siis tungib waenlane tema peale, nõnda on ka lugu meiega. Meie ei taha mitte waenlast rüemus-tada, waid wõideldgem temaga, wõtkem Peastja sõbralikust käest kinni, mis tema meile abiks wälja sirutab. Ring siis wõime meie kindlad ollo, et kõik kurjad ja puhtuseta mõtted, jah waenlased ijegi saawad meist taganema.

Armastagem ükssteist, kandkem oma kaasini-meste nõtruft ja puudusi. Mina mõtlen meie Peastja pääle. Kolm korda salgas Teda Peetrus ära. Ja siiski pöörab ennast Peastja, ennem kui Teda ärawiiafse, ja heidab weel wiimse pilgu Peetruse pääle. Kui lõpmata kurb pidi küll Tema pill olema! Peetrus — —! Ja siiski, kui palju armastust pidi sellest pilgust wastu paistma; sest Peetrus läks wälja ja nuttis libe-dasti. Kui wäga teisfitti teeme aga meie. Ekjib keegi, kas paistab meie pilgus siis arusaamine? Ei, waid seal peitub teatud wõidurdõm. Tihti, wäga tihti ei taha meie oma ligimesest aru-saada, ning ei wõta jeda ka waewaks, et jeda tundma õppida. Kui meie jeda paremine tun-neme, siis on ka meie otjustus tema tegewuse üle parem. Minult jellele, jeda meie tunda tahame, wõime meie abiks olla ja jeda õige tee pääle juhutada.

Palugem taewase Sja käest ühte jüdanit mis täis armastust, soojust ja õiget arusaamist oleks oma kaasanimeste wastu, jekt meie tarwitame üks-teist. Waadake! jecal astub keegi effitee pääle, aidake jeda, ja siin tema wõib libiseda ja kuffuda, kui teie jeda ei toeta — weel ei ole mitte hilja. Muidu wõib ka meile ford jee ette-heide tehtud saada: jina wõisid jeda aidata, aga ja ei teinud jeda mitte. E. Galonsky.

*

Sõbralik Peastja! — Müüd hoowab weel
Su kallis weri patustel teal!
Wahemees, kuule müüd
Rustuta minu jüüd,
See on mu ülem püüd;
Ma palun jind!

Uus raamat ilmunud.

Kõigile, kes tahawad nõnda elada, et mine-wiku effijammude all ei tarwitjeks kannatada; kes soowiwad enda lastele kõdunemata wara eluteele kaajaanda, neid kõigeküljelt elutormidele wastupanema õpetades; noortele eluhoone alust panna, mida maised kalduwused ja kired wõnis-tada ei suudaks, neile soowitatakse omendada raamat:

„Pildid Elust.“

Pildid Elust on jeni ilmunud Inglije, Saksa, Daani ja Rootsi keeles ja on ülielawat wastu-wõtmist leidnud. Kaswatuusteadlaste poolt head soowitused raamatu kohta.

Raamat sijaldab 312 lehek. ja hulk pilte. — Hind kõidetult 290 marka.

Tellida „Tõe Sõnumite“ adresji kaudu.

„Tõe Sõnumi“

üffiku nr. hind 10 Mk.

Wäljaandja: 1895 a. asutat. 7 p. Adw. Gesti Viit. Tellimised kui ka rahasaadetused Martha Raba'le Suur Kompasua t. nr. 11/13, kr. 8, Tallinnas.

Wastutaw toimetaja: M. W a r e n g r u b Posti t. 48, kort. 5, Narwas kuhu kaastööd tulewad jaata.

H. Saakmann'i trükk, Tartus.